

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 11. avgusta 2022 - Leto XXXII, št. 32

MONOŠTRSKA LIKOVNA KOLONIJA ZOPET RES MEDNARODNA

Slovenska skupnost v Porabju je morda res majhna, ampak dejavna
stran 45

Vrnitev v Koper...
stran 5

Zasledivle svoje senje
stran 6

MONOŠTRSKA LIKOVNA KOLONIJA ZOPET R

Ko smo tistega sredinega dopoldneva parkirali na zadnjem dvorišču monoštrskega Slovenskega doma, je madžarski slikar iz županije Békés György Csuta na svojem platnu pravkar sušil rumeno plast nekega posebnega olja. Po krajšem pozdravu nam je takoj

vosti tudi na svoje abstraktne slike dodaja kakšno figuro.

V istem prostoru je ustvarjal pobudnik »umetniških salonov« v baranjskem Siklósu Ferenc Kovács. V nasprotju z ostalimi udeleženci letošnje likovne kolonije se ni posvetil abstrakciji, temveč

drugačno okolje, predvsem bolj zeleno. Tukaj sem si pridobila novih moči, na koloniji se namreč srečujem z drugačnimi pogledi in pristopi,« je dejala madžarska umetnica, na slikah katere so prepoznavni motivi iz oceanov. V zadnjem obdobju se namreč ukvarja s potapljanjem in jo je zasvojil barvit, bogat ter kljub temu miren svet pod gladino.

Med dolgoletnimi gosti monoštrskih kolonij smo srečali tudi madžarskega slikarja iz Slovenije Endreja Göntérja. Kakor zmeraj, je pogovor z njim stekel v prekmurskem slovenskem narečju, vse dokler nismo opazili, da barve na njegovih letošnjih slikah odstopajo od običajnih temnordečih. Kakor nam je ustvarjalec iz Dobrovnika povedal, se je tokrat posvetil prikazovanju oker barv izsušene narave. Le-te je opazil, ko se je peljal proti Porabju. »Vračam se zato, ker imam rad Porabce.

Sam sem Madžar v Sloveniji, oni pa so Slovenci na Madžarskem, kar ustvarja ravnovesje. Tukaj zmeraj srečam nove lju-

pripotovati Argentincu Valentinu Gatici, ki je – zaradi stavke na letališču v Frankfurtu – za pot iz Buenos Airesa porabil kar 24 ur. Mladi slikar iz Latinske Amerike je študiral oglaševalsko oblikovanje, pridobljeno znanje pa je vgrajeval tudi v svoje stenske slike. V argen-

Vesela je bila tudi, da je na mednarodni koloniji lahko izmenjala izkušnje z ljudmi iz različnih držav. »Skozi slikarstvo najraje izražam občutenja življenja. Ker mi je narava zelo blizu – in z njo sonce, ki nam daje življenje – se to občuti tudi na mojih

Andreja Hojnik Fišič raziskuje tudi, kako na slike vplivata ogenj ali kislina – slikarka je predstavnica Slovencev na Hrvaškem

zročil kataloge svoje najnovejše potujoče razstave, ki so jo 1. avgusta odprli tudi v monoštrskem gledališču. Od letošnjega leta naj bi bila namreč tradicija, da se v središču Porabja v prvih dneh vsakokratnih mednarodnih likovnih kolonij eden od sodelujočih umetnikov predstavi tudi s samostojno razstavo.

Letošnje, 21. ustvarjalno sobivanje je v Monoštru potekalo med 31. julijem in 8. avgustom. Po težkih pandemskih letih je strokovni vodja vseh dosedanjih kolonij Feri Gerič tokrat spet lahko razmišljal širše: v mestece ob tromeji je povabil tudi po enega umetnika s Hrvaške, Španije, Italije oziroma Argentine.

Jedro ustvarjalcev pa so tudi letos predstavljali umetniki iz Slovenije in z Madžarske. Od slednjih smo v razstavnem prostoru srečali kar tri, med drugim že omenjenega Györgya Csuto v njegovem običajnem kotičku. Sedemdesetletnik se je monoštrskih likovnih kolonij udeležil že kar 18-krat. Čeprav smo bili dolga leta vajeni njegovih slik v temnih odtenkih, so bile njegove letošnje umetnine presenetljivo svetle. »Vsak ustvarjalec ima različna obdobja, tudi sam sem jih preživel že kar nekaj. Tokrat je napočil čas za svetle barve, in ker mi je ta kolorit izredno všeč, ga bom nekaj let celo ohranil,« nam je zaupal umetnik, ki zaradi lažje razumljiv-

je naslikal pokrajinske podobe iz monoštrske okolice. »Nekako pred desetimi leti sem se začel ukvarjati z akvareli, prevzeli

Madžarskega slikarja iz Slovenije Endreja Göntérja pogosto srečamo na monoštrskih kolonijah – rad zahaja med Porabske Slovence

sta me njihova svežina in očarljivost. Ugajalo mi je, da sem se lahko vrnil k naravi in okolju, ki zmeraj predstavljata izhodišče za inspiracijo. Človek pa videnemu nato nekaj doda ali odvzame in tako nastane slika,« je bil prepričan ustvarjalec, ki je v središče svojih stvaritev tokrat postavil najznačilnejši simbol Monoštra, baročno cerkev.

Med ustvarjalci v razstavnem prostoru smo srečali tudi Zsuzso Gajdán iz županije Hajdú-Bihar, ki se je pred dobrim desetletjem že udeležila enega od umetniških srečanj v Monoštru. »Za nas z alföldske ravnine je to povsem

di, čakajo pa me tudi prijetni stari obrazi. Poznam vse ljudi v okolici, z njimi se 'pogučavle-mo' v domačem dialektu,« se je nasmehnil Endre Göntér. Drugi predstavnik prekmurskih madžarskih umetnikov, Munkácsyjev nagrajenec, starosta kiparjev Ferenc Kírály je zaradi nevarnosti okužbe tudi letos ustvarjal na svojem domu v Lendavi.

V istem prostoru je akrilne barve na papir nanašal Sicilec Pippo Altomare, ki je imel precej pustolovsko pot z otoka na skrajnem jugu Italije preko Trsta, Ljubljane in Murske Sobote vse do Monoštra. Prav tako ni bilo enostavno

Barbara Demšar iz Škofje Loke večinoma ustvarja slike, ki so rumene kot sonce – nanje pogosto lepi ročno izdelan papir

tinski prestolnici je namreč slikal na zidove, to dejavnost pa mu je onemogočila pandemija. »Svoj slog sem prilagodil platnu in zdaj uporabljam raznorazne tehnike, kot so akril, olje ali enkavstika (vroči vosek). Rad se poigravam z materiali, vseskozi jih spreminjam,« je poudaril slikar z druge celine, ki se je prvič in z velikim veseljem udeležil nekega umetniškega srečanja v Evropi.

rumenih slikah. Uporabljam kolaž tehniko, lepim večinoma ročno izdelan papir, ki je mehek in prijeten,« je na stvaritve pred sabo pokazala slovenska ustvarjalka.

V nasprotje s soncem lahko postavimo popolnoma črne umetnine lendavske slikarke Cvetke Hojnik. »Ta črnina – za razliko od črne, ki jo vsi smatramo kot barvo žalovanja – nam napove-

Valentin Gatica iz Argentine je pripotoval najdlje – v Monoštru je ustvaril sabljo

Kakor Valentin, sta v konferenčni dvorani Slovenskega doma ustvarjali tudi gostji iz Slovenije. Barbara Demšar je v porabsko središče pripotovala iz Škofje Loke po tistem, ko je z njo stike navezal strokovni vodja Feri Gerič. Gorenjska umetnica je bila izredno zadovoljna s pogoji, še posebej z zadostnostjo prostora in svetlobe.

duje neko drugačno prihodnost: možnost ustvarjanja in tudi možnost drugačne perspektive, kot jo v črnini vidimo navadni ljudje,« nam je razložila prekmurska umetnica, tudi sama oblečena v črno. Cvetka Hojnik raziskuje pomene kroga in kvadrata, na podlagi katerih tudi gradi svoje kompozicije. Po likovni teoriji

ES MEDNARODNA

naj bi bil krog ženski, kvadrat pa moški lik, slovenska slikarka torej upodablja odnose med ženskostjo in moškostjo.

Isti priimek nosi tudi ustvarjalka iz hrvaške Istre *Andreja Hojnik Fišić*. Obe umetnici sta nekoč ugotovili, da sta si v sorodu, in celo priredili skupno razstavo v Splitu. Če pa je šlo pri Cvetki Hojnik za najtemnejšo barvo, se njena hrvaška soimenjakinja posveča belini. Raziskuje odnos med materiali in svetlobo, torej kako se slednja na različnih strukturah obnaša pod določenimi koti. »Prvič sem na Madžarskem, vesela sem, da sem spoznala neko drugačno obliko življenja. Kot Slovenka na Hrvaškem lahko celo vzporejam položaj narodnosti pri nas in tukaj. Zdi se mi, da smo umetniki v Monoštru več kot dobrodošli,« je podčrtala Andreja Hojnik Fišić, ki se je v Puli rodila slovenskim staršem.

V predverju konferenčne dvorane je ustvarjal madžarski slikar, Goyev nagradjenec *Zoltán Fodor-Lengyel*. Priznani umetnik se je izobraževal na pariški Sorboni, na monoštrsko likovno kolonijo pa

Mi smo se odločili za slednjo,« je podčrtal prvi mož mesta in še izrazil veselje, da sta se kolonije udeležili tudi srednješolka *Anna Pálcsa* in študentka likovne akademije v Peču *Hajnal Papp*, obe doma iz Monoštra. Slednja je v srednješolskih letih

Cvetka Hojnik večkrat premaže svoje slike, da dobi drugačne nianse črnine - ta črna pa naj ne bi bila barva žalovanja

že sodelovala na eni od takratnih likovnih kolonij, sedaj pa se je posvetila materialom, iz katerih je celo sama pripravila barve. »Predhodno sem v okoliških gozdovih zbirala vzorce prsti

Zveze Slovencev na Madžarskem. *Andrea Kovács* je še dodala, da gleda njena organizacija - kot glavna organizatorica vsakokratnih likovnih kolonij - na prisotne umetnike kot na »ambasadorje Slovenskega Porabja«. »Ko bodo v svojih katalogih zapisali, da so

ustvarjali v Monoštru na Madžarskem, se bo to bralo po vsem svetu. Naša naloga je, da zanje ustvarimo primerno okolje, oni pa poskrbijo za bogastvo umetnin, ki ostanejo v Porabju,« smo slišali od vodje krovne organizacije, ki je za konec povedala, da so likovno kolonijo ob podpori Mestne občine Monošter priredili še s pomočjo sredstev slovenske in madžarske vlade.

»V 21. letu že z gotovostjo lahko trdimo, da gre za tradicionalno prireditelje. S to čudovito zbirko, ki je v lasti porabske zamejske skupnosti - in delno Občine Monošter - se lahko predstavimo kjer koli v Evropi in izven nje,« je bil prepričan nekdanji direktor Galerije-Muzeja Lendava Feri Gerič. Strokovni vodja likovnih kolonij je izpostavil prisotnost bodočih mladih umetnic, kajti »za čudovito obmejno mesto Monošter je izredno pomembno, da najdemo strokovnjake, ki bodo nadaljevali to, kar smo mi počeli več kot dvajset let. Čeprav nekoliko pogrešamo bodočo galerijo, sem prepričan, da smo na dobri poti.«

(Slika na 1. strani: Udeleženci 21. Mednarodne likovne kolonije v Monoštru - v prostorih Slovenskega doma je spet zadišalo po barvah.)

-dm-

foto: *Silva Eöry*

Monoštrčanka Anna Pálcsa je dijakinja srednje likovne šole - ali predstavljata s študentko Hajnal Papp prihodnost likovnih kolonij?

je priletel iz Madrida, kjer živi že več kot štiri desetletja. Medtem ko smo se pogovarjali z umetniki, je k nam pristopil župan Monoštra. *Gábor Huszár* je podčrtal, da je Občina Monošter pred leti postala sofinancerka likovnih kolonij zaradi koncepta mecenature. »Verjamem, da se vsak forint, ki ga posvetimo umetnosti, dvakrat ali še večkrat poplača. Umetnost ima namreč moč vplivanja, predvsem na miselnost domačinov. To velja tako za književnost ali gledališče kakor tudi za filmsko ali likovno umetnost.

različnih barv in iz njih naredila pigmente. Razmišljala sem namreč, kako bi lahko kot domačinka pokazala, da sem povezana z mestom in njegovo okolico,« je pripovedovala Hajnal, ki ima tudi slovenske korenine in bi rada po končanem študiju leto dni preživela v Ljubljani, da bi se поблиže spoznala z jezikom svojih prednikov.

»Ob prirejanju likovnih kolonij želimo biti uspešni tudi na področju vzgoje naslednikov,« je svojo podporo bodoči porabski umetnici izrazila predsednica

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je labda trno lagvo brsala. Ja, zdaj od toga dun malo več leko povejmo, ka tisti velki ogen skrak maurdja je pogašeni biu. Vejmo, gda takša velka baja premine, vse drugo leko naprej pride. Tak, ka pri nogometi se oprvin stavimo. Trge klubi iz Slovenije so svojo paut v Evropi končali. Vsem se je tau na eden den zgodilo. Gizdavost »velki« klubov je na nikoj prišla. Zaprav, od tisti, ka se za velke majo. Olimpija iz Ljubljane sir najbolje prejnja šké biti. Depa je s takšnimi vöspadnola, ka bi si niške ranč nej bi brodo. Nji je Sepsi iz Romunije na kolena, zaprav na pleča lüčo. Tadale, klub Koper, steri je lani skur prvi biu, je velko sramoto doživo. Ste že za Vaduz gda-svejta čüli? Ja, tau je metropola Lihtenštajna. Cejla ta mala država ranč 40 gezero lüdi nema. Njivi klub se ranč po nejvešköm varaši Vaduz zové. Iстина, ka v trno bogatoj državi té klub živé, je pa nej nika bole bogati od slovenski klubov. Koper gnauk več pejnez od njega je vrejden gé, depa na tereni ne bršejo pejnezi, srce tó brše. Tau se je nej samo ganuk v vsej športaj pokazalo. Mura iz Murske Sobote je na dobri pauti bila, ka tadale v Evoropi ostane. Depa eden mali klub iz Irske je tau naredo, kak smo že točkar napisali. Pejnezi nika ne štejo, če srce na travi ne pistiš. Katastrofa za slovenski nogomet, se je že na drugi den leko čülo. Mi v vaši pa naši novinaj tomi ne bi katastrofa prajli, mi tomi raj sramota, velka sramota povejmo. Eške paunimo, ka je Mura eno leto nazaj v Evropi delala? Velki Tottenham je na kolena spravila. Tam so spoj nej vedli, ka je Slovenija na mapi, eške menje pa, ka je tau Mura. Ranč od te sramote pripovedjamo. Kak se vse tau v enom leti leko obrne. Lani njim je brsanje v Evropi velke pejneze prineslo, kak že dugo, dugo enomi slovenskomi klubi nej. Tau leto bukša bole prazna ostane, pa so ranč velke pejneze v stadion lüčili, ka do v Evropi nej samo kvalifikacije leko špilali. Ja, nede v Maribor trbeli iti. Steromi pa raužice tó ne cvetejo. Niške njemi tau ne želej, depa nika dobro vö ne gleda. Uni so slejnji, ka eške leko kaj napravijo. Iz ene evropske lige so v nižišo spadnoli, zdaj Boga molijo, aj se kaj na baukše njim obrne. Depa Baug pri vsej tejm nika nema. Že smo prajli, če ekipa srca nema, vse zamansko delo ostane. Neške je že tau povedo, aj slovenski gasilci brsat dejo, ranč uni so pri tistom velkom ogni eške vejkše srce pokazali. Depa od nogometa vsi ne živemo. Zvejkšoga se v slüžbe ojdj ali se pa na penzije čaka. Ja, pa se pri vsejm tem na velke moli, aj naj vsikši den vse drakše ne grata. Te nevaule velki Ronaldo gvüšno nema. Un 400 gezero evronov v ednom tedni prislüži. Depa mi tadale pod Srebrnin brejgom ostanemo. Baukše je tak, ka od tej numer se komi leko v glavej vrteti začne. Je pa neka, za koga volo se Slovencom malo menje v glavaj vrti. Tau sta pacin pa dizel naprajla. Znauva malo menje za tau plačati trbej. Zato, ka zvešköga ranč za časa najvejkše sezone v turizmi vse tau najbolje drago bilau. Kak vögleda, nauvi glavaške rejsan skrb za svoje lidi majo. Naš Srebrni brejg je zatoga veseli grato. Un rad ma, ka na njega pa skrak njega srečni lidge ojdijo. Zavolo nji se njemi srce tó smedje. Samo, aj zakoga volo drugoga žalosten ne grata. Tau se v našom časi trno brž leko zgodi.

Miki Roš

PREKMURJE

Leto

Leto je tisti cajt, gda se lidge leko najbolje družimo, sploy pa v tej koronskij cajtaj, gda baukše gé, ka se družimo zvüna nej pa znautra zidin. Čiglij je tüdi v Prekmurji zadnje kedne kar neka okuženih z nauvim koronavirusom, tak vövidi, kak če bi ga nej bilau. Lekar škejo lidge notprinesi vse tau, ka so vönjali zadnjivi dve leti, gda je dosta prireditiv odpadnilo.

Zadnji dnevi julijuša in prvi augustuša so bili v znamenji dvej prireditiv. V Velki Polani so pripravili Pomurski poletni festival. Prva so pred dvajstimi leti in ške malo več meli Polanske dneve, te pa so gorprišli, ka je itak več lüstva iz drugih krajov prišlo kak pa domanjih lidi in so dali prireditvi nauvo ime. Tej festival zdaj trpi osem dni, na njega pa je v najbaukši letaj prišlo okauli 25 do 30 gezero obiskovalcov. Pauleg toga ka so večeri namenjeni koncertom (nastopa tüdi dosta eričnih goslarov) pripravljajo tüdi različne zanimive programe podnevi, od piciklejranja, tüdi s starimi piciklini (Fsi klačimo s Pücki), do paverske olimpijade in zanimivoga tekmovanja Štrk.si, v sterom tekmovalci, steri so gorzravnani kak štokrlje, »lejčej« po lufti. V Velki Polani, stera je tüdi Guinnessova prestolnica bujte repe, so že devetič pripravili tüdi tekmovanje v küjanji té prekmurske kulinarične specialitete. Na Hotizi pa majo drügo specialiteto, tau pa so ribe, pripravljene na hotiški način. Na 25. Hotiške ribiške dneve, dvodnevno prireditiv, so prišli obiskovalci iz cele Slovenije, pa tüdi iz Avstrije, Rovaškoga in Vogrskoga. Organizatorji, Turistično društvo Hotiza v sodelovanji s Krajevno skupnostjo Hotiza in drügimi društvi iz vesnice, so poskrbeli, ka je od njih niške nej domau šau lačen, vej pa so spekli okauli dva gezero kil rib.

Silva Eöry

Z državno sekretarko Vesno Humar o Porabju

SLOVENSKA SKUPNOST V PORABJU JE MORDA RES MAJHNA,

Državna sekretarka Urada Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu *Vesna Humar* je v kratkem času dvakrat obiskala Porabje, z njo smo se pogovarjali po drugem, dvodnevem obisku.

Državna sekretarka Vesna Humar v Andovcih

Gospa državna sekretarka Vesna Humar, v kratkem času ste dvakrat obiskali Porabje. Na prvi, predstavilni obisk, ste prišli skupaj z ministrom Matejem Arčonom kmalu po nastopu nove slovenske vlade. Drugi obisk, ko ste v Porabje prišli za dva dni, je bil zelo »delaven«. Kako vidite Porabje, kakšna je vaša ocena o porabski slovenski stvarnosti? »Sicer tvegam, da bom izrekala klišeje, ampak priti v Porabje je vedno lepo. Cilj je vsekar vreden vsakega kilometra in vsakega ovinka. Slovenska skupnost v Porabju je morda res majhna, ampak dejavna in usmerjena v cilje, ki so tesno povezani z dušo regije in značajem ljudi, ki tu živijo, zato je slovenska prisotnost v prostoru opazna in tudi močno povezana z vsem tistim pozitivnim, razvojnim, ki regijo pelje v prihodnost. Seveda skupnost zelo potrebuje podporo matične države. Pomembno je predvsem ne pozabiti na to, da je razvoj zelo kompleksen in večplasten pojem in sega daleč onkraj gospodarskih kazalcev. Živahna, kulturno bogata in ekonomsko uspešna

skupnost se začne v jaslih. Če želimo slovenski skupnosti v Porabju zagotoviti dejavnosti z visoko dodano vrednostjo, kakovostna delovna mesta, vstop v zeleno in digitalno prihodnost, v kateri bo regija lahko razvila vse svoje potenciale, moramo poskrbeti, da bodo dobro delovale slovenske osnovne šole in vrtci, da bodo mladi ohranjali učenje jezika tudi po vstopu v gimnazijo, da se bodo odločali za študij v Sloveniji, da se bodo mladi izobraženci vračali domov. Poskrbeti moramo, da se ohrani socialna mreža, da ostane živ dialog med generacijami. V Porabju je že dozorelo spoznanje, da so tradicionalna znanja in veščine na področju kmetijstva, kulinarike, obrti ter elementi ljudske kulture nujni sestavni del turistične ponudbe prihodnosti in škoda bi bilo, da se prenos vsega tega bogastva iz generacije v generacijo ustavi.«

V zadnjem času se tudi Porabju, kjer živimo Porabski Slovenci, obeta več razvojne podpore. Z madžarske strani se že izvaja Gospodarski razvojni program slovenskega Porabja, kmalu bo zagnan podoben program s slovenske strani. Obe skupnosti – tako Slovenci v Porabju kot Madžari v Prekmurju – si veliko obetata tudi od načrtovanega Skupnega sklada za razvoj narodnostno mešanega območja na obeh straneh meje. Na zadnjem obisku ste se z voditelji porabske skupnosti pogovarjali tudi o njihovih načrtih. Katere so po vašem mnenju tiste prednostne naloge, ki bi bile v podporo narodni skupnosti in bi največ prispevale k njeni ohranitvi in njenemu razvoju?

»Slovenski del programa je res tik pred zagonom in to nas zelo veseli. Vsi trije predvideni ukrepi razvojnega programa bodo prinesli pomembno podporo tako združenjem in ustanovam slovenske skupnosti v Porabju kot posameznim deležnikom na področju gospodarstva in turizma. Sku-

prednost, povečanje števila visoko izobraženih domačinov, ki se vračajo v domačo regijo, in podobno. Pripravili pa smo tudi seznam načrtovanih naložb. Nekatere, denimo obnova mlina na Gornjem Seniku za namen ohranjanja kulturne dediščine in turistično promocijo Porabja, so

Pred Slovenskim domom v Monoštru s predsednikom DSS Karlom Holcem, direktorico Porabje d.o.o. Anito Vajda in predsednico ZSM Andreo Kovács

pni sklad je seveda veliko večja zgodba in je priložnost za pravi razvojni preboj čezmejnega območja. Je pa res, da nameni, pa če so še tako plemeniti, sami po sebi ne pripeljejo do cilja. Sporazum je torej le najbolj temeljno izhodišče, na katerem je treba skupni sklad šele zgraditi. Resno medresorsko usklajevanje na to temo se je začelo tako rekoč nekaj dni po imenovanju nove vlade, kar je dokaz za to, da je v Ljubljani zavedanje o pomenu razvojnih pobud na čezmejnih območjih zelo močno. Moj nedavni delovni obisk v Porabju je bil namenjen prav temu, da iz prve roke in na terenu izvem o uresničenih projektih in obstoječih razvojnih načrtih skupnosti. Ker brez živega stika in brez tega, da resnično prisluhnemo teritoriju, sporazumi pač ostanejo mrtva črka na papirju. Skupaj smo določili osrednje cilje, na primer povečanje števila delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, pri katerih je znanje slovenskega jezika ekonomska

se tako rekoč že začele. Septembra se bodo nadaljevali pogovori na ravni pristojnih resorjev. Pomembno se mi zdi, da skupni sklad podpre prave projekte ter predvsem, da bo to res dodaten razvojni denar za teritorij in ne vreča, iz katere bomo v prihodnjih letih krpali nujne naložbe v infrastrukturo v regiji.«

Prihajate s Primorske, kjer ste delali kot novinarka in urednica pri Primorskih novicah. Prav gotovo dobro poznate delovanje in aktivnosti slovenske skupnosti v Italiji. Vem, da obstajajo razlike med nami zamejskimi Slovenci, najverjetneje obstajajo dobre prakse Slovencev v Italiji, ki bi jih lahko uvedli tudi pri nas.

»Ja. Če bi na klop posedli 80-letnika s tržaškega Krasa in njegovega sovrstnika iz Porabja, pogovor najbrž ne bi stekel ravno gladko (smeh). Ampak v resnici so to površinske razlike. Tisto, kar res šteje: globoka zavezanost slovenski identiteti, kulturi in jeziku,

AMPAK DEJAVNA

močan občutek za skupnost, pristni medčloveški odnosi, jasna vez s tradicijo in izročilom, z naravo, s pokrajino: vse to nas pravzaprav druži. In vse to je pomembno za prihodnost. Na meji med Slovenijo in Italijo, predvsem na Goriškem, od koder prihajam, je zelo uspešno čezmejno sodelovanje. Skupno delo ne le društev in lokalnih skupnosti, ampak tudi ustanov, se je tu res dvignilo na neko višjo, resnično evropsko raven. Te izkušnje bi bile za Pomurje in Porabje lahko zelo dragocene. Intenzivno delamo na tem, da bi se predstavniki Evropskih združenj za teritorialno sodelovanje EZTS GO in Muraba srečali in bi to tega prenosa izkušenj tudi prišlo.«

Bi rekli, da velja tudi obratno? Ali ste srečali kaj takega v delovanju porabske skupnosti, kar bi priporočali tudi ostalim zamejskim Slovencem?

»Porabska skupnost je izjemno uspešna pri črpanju evropskih sredstev in pri realizaciji projektov. Ne le Vzročna kmetija na Gornjem Seniku, tudi Hiša jabolk, nedavno zgrajen prizidek s krušno pečjo na Verici, porabska domačija v Andovcih in druga prizorišča so primer tega, kako je narodna skupnost lahko neko središče razvojnega vrenja. In dokaz tega, da se kultura, pa čeprav smo Slovenci upravičeno pri vprašanju jezika zelo občutljivi in zelo pozorni, ne konča pri besedah, temveč je veliko globlji in širši pojem, je nekaj, kar prežema naše vsakdanje bivanje in naše posebne trenutke. Kako svojo kulturno izjemnost uresničiti v projektih, ki pomembno prispevajo tudi h gospodarskemu in vseplošnemu razvoju lokalnega okolja, je nekaj, o čemer bi se ostale avtohtone skupnosti lahko učile od Porabcev.«

Hvala za pogovor.

Marijana Sukič

Slike: B. Soós

Vrnitev v Koper na poletno šolo slovenskega jezika

Med 11. in 22. julijem je spet potekal poletni tečaj slovenskega jezika na Univerzi na Primorskem. Letos sem se udeležila tečaja skupaj s sorodnikom Kristóфом Taápom, ki od oktobra tudi želi

Izpopolnjevalna skupina

študirati v Sloveniji. Zdaj so nas razvrstili v štiri skupine. Kristóf je bil v začetni skupini, kjer je gospa Saša Šušteršič učila osnovna pravila slovnice in slovenske besede ter izraze. Jaz pa sem bila v izpopolnjevalni skupini, naš profesor je bil Boštjan Debelak in z njegovo pomočjo smo izvedeli veliko stvari o zgodovini Slovenije ter Kopra, o različnih problemih sveta, npr. političnih, gospodarskih, naravnih razmerah in o slovničnih pravilih slovenskega jezika. Vsak dan smo imeli lektorske vaje od 9. do 12.30 ure, ob večerih pa smo se udeleževali različnih programov, od katerih so bili nekateri enaki kot lani. V ponedeljek (11. julija) smo po registraciji imeli že lektorske vaje, na katerih smo se malo predstavili, spoznali drug drugega in predlagali profesorjem tiste stvari, ki jih želimo bolj pregledati, predebatirati, potem pa smo imeli svečano otvoritev 29. Poletnih tečajev s pogostitvijo, kjer smo slišali slavnostni govor dr. Irene Lazar, profesorice Fakultete za humanistične študije, in slavnostni govor doc. dr. Klare Šumenjak, ki je docentka in znanstvena sodelavka Univerze na Primorskem. Po pogostitvi smo imeli spoznavni večer, kjer sva s Kristóфом spoznala veliko ljudi, ki so prišli iz različnih držav: iz Srbije, Makedonije, Bosne in Hercegovine, Italije, Črne gore, Kanade, Argentine, Rusije, Ukrajine, Nemčije, Avstralije, Avstrije, Francije, ZDA, Egipta in Uzbekistana.

V torek zvečer smo imeli predsta-

vitev spletne aplikacije za učenje tujih jezikov Languide, ki pomaga pri slovnici in razširitvi besednega zaklada, razen tega se s to aplikacijo lahko učimo ne samo slovenščine, temveč tudi romunščino, ita-

lijanščino, španščino, hrvaščino in švedščino.

V četrtek smo obiskali Gledališče Koper in tako kot lani je tudi sedaj bila naša turistična vodička Vanja Korenč (igralka in asistent-

Začetna skupina

ka režije gledališča). Pod njenim vodstvom smo si lahko ogledali garderobo igralcev, maskirnico, skladišče, kjer smo videli različne rekvizite in smo malo spoznali tudi zgodovino gledališča. Potem smo se igrali različne igre z igralko, npr. Poskusili smo pantomimo. V sredo in v petek po lektoratu nismo imeli programov, takrat smo s prijatelji šli na plažo in se kopali.

V soboto smo imeli spet poldnevno ekskurzijo. Najprej smo obiskali vas Socerb, ki leži na meji z Italijo, in tam smo videli prejšnjo mejo Jugoslavije. Potem smo šli v vas Divača, kjer smo si ogledali

muzej slovenskih filmskih igralcev. Po Divači pa smo obiskali mesto Štanjel, ki je „dragulj slovenske kraške pokrajine“, kjer je Maks Fabiani, eden najslavnejših arhitektov, načrtoval številne zgradbe in slavni vrt Ferrari. V nedeljo smo imeli prost dan, takrat smo malo počivali in se kopali v morju.

V ponedeljek zvečer smo imeli pravopisno delavnico, kjer smo se s pomočjo profesorice doc. dr. Vladeke Tucovič Struman učili različna pravila slovenskega pravopisa.

V torek smo pripravljali razglednice s profesorico Tamaro Kemper, ki smo jih ocenjevali, potem pa smo razglasili zmagovalce.

V sredo zvečer smo kuhali različne prekmurske jedi, kot langaš, ocvrte jogurtove miške ali ajdovo kašo z gobami.

Največja sprememba je bila v tem, da smo letos opravljali zaključni izpit v zadnjih dneh. Kristóf se je moral naučiti osnovna pravila in slovenske besede, ki jih je moral ustrezno uporabljati v različnih stavkih. Jaz pa sem imela bralno in slušno razumevanje, potem pa

sem morala napisati dve uradni pismi kot na jezikovnem izpitu. V petek pa smo imeli ustni del, takrat smo morali opisati sliko in govoriti o določeni temi. Po izpitu pa je bila na vrsti podelitev certifikatov in smo zaključili 29. Poletno šolo.

Ni mi žal, da sem se tudi letos udeležila tečaja, ker sem se veliko naučila o slovničnih pravilih slovenskega jezika, zgodovini Slovenije in Kopra, spoznala sem ljudi, ki prihajajo iz drugih držav, ter sem malo doživela, kako teče življenje v Sloveniji.

Dóra Doszpot

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Paše za fčele so se pokausicile

Najprvin se je v Budimpešti leko opazilo, ka v več mejstaj v varaši velka trava raste. Sikši je tau mislo, ka so pozabili ali ne zandolejo kositi, zato je tak velka trava. Ranč tak velka trava je rasla med dvómi poti tó, sterivi z našoga tala nutra pa vópelajo iz Budimpešte. En čas je vsakši samo gledó pa zmišlavo, ka se je zgaudio, ka tau travo niške ne pokosi. Za par kednauv smo zvedli, za koga volo je tak velka trava, zato ka vsepovsedik, gde je velka trava bila, so table vósklali. Na tej tabljaj je tau pisalo, ka trava se zato ne kosi, aj fčele majó pašó. Najprvin smo se čúdivali malo, depa sledkar smo se že vcujzeli k tauma. Nej trbelo dugo čakati, pa v Somboteli smo že tó meli pašé za fčele, gde je velka trava rasla. Zdaj prejšnji keden so je gnauk samo vse dolapokausili, tak ka še dosta rauž je ranč zdaj cvelo. Strokovnjaki so taprajli, ka te pašé, stere so za fčele, ranč tak trbej kositi kak tiste drúge redne pašé na leto dvakrat, gnauk juliuša, gnauk pa oktobra. Gda se trava dolapokosi, te se tam mora posišiti, aj semena vóspadnejo na zemlau. Tau seme drúgo leto sprtolejt tam znauva vópožene, če bi se nej tak delalo, te bi v kratkom časi brezi rauž ostale te pašé. Tau pravijo sombotelski strokovnjaki, steri se s temi zelenimi površinami spravljajo, ka so te pašé nej samo fčelam na hasek, liki nam lúdam tó. Zato ka zdaj, gda je tak vrauče, ta vekša trava bola hladi zemlau pa etak zrak tó kak tista, stera je dolapokošena. Drúgo je pa tau, ka tam, gde velka trava raste, tam zemla tó bola pomalek pose- ne vó. Depa ovak kak vsigdar pri tej pašaj, stere za fčele majó, je tū tak, ka ednim se vidi, ka je nej dolapokošeno, drúgim nej. Depa tau nej baja, tašo tak nikdar nede, ka bi se kaj vsikšoma vidlo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Kmetijska suša

Po podatkih Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) in Agencije RS za okolje se kmetijska suša pojavlja skoraj po vsej Sloveniji. Po besedah predsednika KGZS Romana Žvegliča so med najbolj prizadetimi regijami obalno-kraška, Kras z Brkini, del Gorenjske, Bela krajina, celotno Podravje, prizadete pa so sicer tudi druge regije. »Že zdaj lahko rečem, da je hujše, kot je bilo leta 2017, ko je bila škoda ocenjena na 65 milijonov evrov. Kmetje so takrat prejeli dobrih deset odstotkov, saj je država namenila slabih sedem milijonov za odpravo škode,« je povedal Žveglič in razložil, da so prizadete več ali manj vse kulture: »Zelo je prizadeta zelenjava, prizadeti so sadovnjaki, trajni nasadi, poljščine. Pšenice oziroma žita je bilo zaradi vročinskih udarcev od 20 do 30 odstotkov manj, žita so prisilno dozorevala. Koruza na plitkih, prodnatih tleh sploh ni nastavila storža, temveč je samo rastlina brez zrnja. Nekateri kmetje v teh dneh to koruzo že pospravljajo in silirajo.« Kot je pojasnil Žveglič, sta za setev strnišč trenutno najbolj priporočljiva sudanska trava ali proso, ki dobro prenašata vročino, suho zemljo in sušo.

Živinorejcem bo letos največji problem zagotoviti krmo, kajti tudi če bodo krmo za krave molznice, plemenske svinje, nedopitane živali skušali nadomestiti, bo zelo težko, je prepričan Žveglič. »Kje se bo krma dobila, je zelo težko napovedati, ker je pravzaprav ni oziroma je izredno draga. Cena žit na svetovnih trgih se je dvignila, pri koruzi na primer iz 250 evrov na tono na 400 evrov na tono. Če bodo visoke cene žit vztrajale, kmetje enostavno ne bodo imeli denarja, da bi dokupili krmo za osnovno čredo, kajti odkupne cene pri kmetu ne bodo prenesle tega stroška,« je še razložil Žveglič in opozoril, da so hude posledice tudi na travinju.

Črt Lasbaher - mladi dirigent iz Ljutomera

Zasledüvle svoje senje

Trnok lepau je, če človek že od malih nauč zna, ka bi rad delo v svojom žitki. 25-letni Črt Lasbaher iz Ljutomera je med njimi. Njegva vizija in njegove senje so, ka bi biu dirigent, steri bi gosto-

Črt Lasbaher

čin navdüşiti glasbenike, ka dajo vse od sebe. Večina lidi si žmetno predstavlja, ka pomeni biti dirigent, vej pa oni vidijo samo vrej ledene gore. Koncert je té vrej, dosta dela pa je pred njim, dosta priprav in vaj (próba) nücaš pred enim koncertom. Vsega toga lidge ne vidijo. Gejo pa tüdi takši, steri me pitajo, ka ges sploy delam tam gor na odri. Vej pa so mužikaši profesionalci in znajo šteti nautline. Takšim ges povejm, ka je vseeno fajm, če oni majo nekše vodstvo. Vsega fundament je pa zavüpanje. Če orkester tebi zavüpa, si leko privauščiš marsikaj.«

Glasbena kariera

vau v najbolje eričnij koncertnij dvoranaj po svejti, najvekse senje pa so, ka bi gnauksvejta dirigero tüdi koncert, steri je najbolje znani, tau pa je nauvoletni koncert bečkij filharmonikov, steroga cejli svejt gleda po televiziji.

Ali, démo lepau po redi. Glij té nauvoletni koncert je najbolje »kriv«, ka se je Črt Lasbaher podau na svojo paut: »Vsakšo leto smo 1. januara šli k defdeki in babici pa smo furt ob obedi obvezno poslüšali ške té koncert. Kak mladi pojbič sam glij nej ške vse razmo, ka se tam godi, muzika pa se mi je vidla, pa tüdi tau, ka neške stogi pred orkestrom in majüče s palico, tau se mi je trnok fajm vidlo. In tak sam tüdi ges pred televizorom začno skakati in majütati s palico.« Sogovornik pravi, ka je gnesden vse tak, kak si je tau predstavlo že od malih nauč. Nema straja, ka bi staupo pred orkester, tak ka rejsan zasledüvle svoje senje. V tau smo se leko prepričali tüdi vsi tisti, steri smo mejseca majuša bili na njegovom magistrskom koncerti v ljubljanski filharmoniji. Rejsan se je vidlo, ka uživle kak dirigent: »Na koncerti furt probam biti sproščeni (felszabadult), veseli in pozitiven in na té na-

ra Črta Lasbahera se je začnila že v njegovi deteči lejtaj. Prva je tak brodo, ka de špilo bas pri

Gda je v osnovno šaulo odo, je biu tüdi v fčelarskom krožki

tamburašaj, samo toga instrumenta so na nižiši glasbeni šauli v Ljutomeri nej včili. Po tistom je začno brodit, ka bi začno špilati na gosli, ali po tistom, ka so se z držino, očom Mirojom, steri je padar, pa mamó Lidijo, stera je novinarka, iz Ljutomera preselili par kilometrov vö iz varaša, v vesnico Spodnji Kamensčak, so za sausedico daubili gospau, stera na Konservatoriju za glasbo in balet Maribor vči klavir (zongora): »Ona mi je pravla, ka so gosli samo en inštrument, notri v klaviri pa je celi orkester.

Idi se ti raj včit špilati na klavir.« In tak se je tüdi zgaidilo. Gda je zgotovo osnovno šaulo, se je odlaučo, ka de se šau naprej šaulivat v Ljubljano na Konservatorij za glasbo in balet: »Gda sam zgotovo tau šaulo, sam ščeu začniti študirati dirigeranje, samo ka je tau pri 18. lejtaj v Ljubljani nej glij tak léko. Med tremi študenti v letniki sam biu najmlajši in sam biu v razredi vküper z magistrom čela (gordonka) in magistrom kompozicije. Oba sta bila že pet let na akademiji, ges pa novinec in leko si broдите, kak je tau bilau.«

Po tistom, ka se je duga leta šaulivo v Ljubljani, gé je, kak smo že zapisali, letos meuške magistrski koncert, do steroga je zavolo nauvoga koronavirusu-

velkom varaši, tüdi študeram. Na srečo so mi ene predmete, stere sam meu že v Ljubljani, priznali in tak vüпам, ka mo v cajti trej lejt zgotovo ške študij dirigeranja v Beči, je povedo

Mladi dirigent in njegva stariša, mama Lidija in oča Miro

mladi Prlek, steri je meu svoj prvi profesionalni koncert te, gda je biu star samo 16 let in je v Bukarešti nastopo z orkestrom nacionalnoga romunskog radiona. Letos je že dirigero tüdi v ljubljanski operi. Zanimivo je, ka ga je mejseca januara, gda je prvič dirigero, iz Beča prišo poglednot njegov profesor Johannes Wildner. »Té moj profesor, steri zdaj dé v penzijo, je rejsan človek z velikim Čjom. On se je 27. januara, na Mozartov rojstni den, z autonom pripelo v Ljubljano, poslüšo mene na operi in se včasi po predstavi odpelo nazaj v Beč. Morem še tau prajti, ka gda sam ges pred dvema letoma prišo ta študerat, me je pito, odkec sam ges. In gda sam povedo, ka sam iz Slovenije, me je pozdravo po slovensko, z dober den,« je ške povedo Črt Lasbaher, steromi želejm, ka se nje-mi rejsan izpunijo njegve senje. Obečo je ške, ka de po tistom, ka de nauvoletni koncert dirigejro v Beči, ške eden intervju za naše novine dau.

(Kejp na 1. strani: Letos je meu Črt Lasbaher v ljubljanski filharmoniji magistrski koncert.)

Silva Eöry

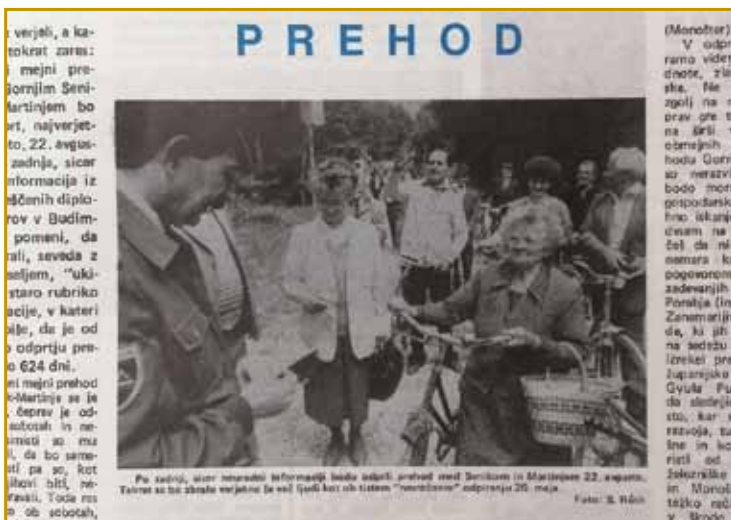
Kejpi: osebni arhiv Črta Lasbahera

PISALI SMO PRED 30. LETI

V 16. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 13. avgusta 1992, je na prvi strani Ernest Ružič piso o tom, ka de se za par dni goraudpro meddržavni mejni prehod Martinje-Gorenji Senik: »Spominimo se prvih srečanj na tromeji, ki so jih skupaj pripravile soboška občina, Železna županija in okraj Ženavci (Jennersdorf). Na teh srečanjih so poudarjali sodelovanje, pomen stikov med Gornjim Senikom in Martinjem, za tem pa še na drugih mestih vse tja do Tornyiszentmiklósa na madžarski strani in Pinc na slovenski. Slovesnosti, ki so jih pripravili ob časnem odpiranju meje, so ostale prebivalcem ob meji v trajnem spominu, pa ne zaradi političnih govorov, ki so tudi bili, marveč zavoljo druženja obmejnih prebivalcev.

Redkokdaj v minuli zimi je bilo bolj hladno kot tisto sobotno dopoldne, ko je bila prvič odprta meja med Verico in Čepinci, pa se je vseeno kar trlo ljudi, ki so se prej srečevali tako, da so morali drug k drugemu daleč naokoli čez prehod Bajánsenye-Hodoš. Tako je bilo tudi, ko so prvič odprli mejo med Andovci in Dolenci, in enako še na drugih slovesnostih, v čistem pomenu te besede, ko so se prebivalci porabskih vasi srečali z Goričanci in se pogovarjali tudi o časih, ko je bila meja še odprta. In nekoč je tu meja bila odprta, kajti Goričanci so hodili po nakupih v Varoš (Monošter). V odprti meji pa moramo videti tudi druge vrednote, zlasti še gospodarske. Ne mislimo seveda zgolj na nakupovanje, čeprav gre tudi za to, ampak na širši vpliv za razvoj obmejnih krajev. Ob prehodu Gornji Senik-Martinje so nerazvita območja, ki bodo morala čimprej tudi gospodarsko zaživeti. Nenehno iskanje izgovorov, predusem na slovenski strani, češ da ni denarja, se bo nemara končalo jeseni s pogovorom o skupnih prizadevanjih za hitrejši razvoj Porabja (in tudi Goričkega). Zanimarjive tudi niso besede, ki jih je na pogovoru na sedežu Zveze Slovencev izrekel predsednik železnožupanijske skupščine dr. Gyula Pusztai, in sicer, da slednjič prihaja na vrsto, kar se tiče hitrejšega razvoja, tudi Porabje.«

ŽITEK JIM NIGDAR NEJ BŪU LEKI, PA SO DON VSI GDER VESELI. Takši pa je biu naslov intervjuja Franceka Mukiča s Péтром Gyécsekom, po domanje Onzinin Petrom, z Gorenjoga Senika. »Zdaj te prva, kak sva sé začnili pogučavali, ste si vi eno lejpo aubo na glavau djali. Te en moški more vsigder šapko na glavej meti? - Ja, dragi človek, tau te tak znam

povödati, da sam ge v penziji, sam z njauv zato zadovolen, ka sam leko takšo aubo küpo. - Depa gde ste go küpili, ka vrkaj gor ge spisano, ka Great Britain, leko ste v Englandi ojdli? - Gda sam ge na Balaton odo vöro gledat, sam si tam vöodébro. - Sploj nikša moderna je gé, takše vendarak tisti Merikanarge nosijo, šteri baseball špilajo ... - Dje, vejš, Peter je tö nej nevolen! ... - Vi ste Onzin Peter na Gornjom Siniki, nej ka bi stoj brodo, ka mi sé zdaj s sveti Peterom pogučavamo. - Sveti Peter sam tö ... Gda Boga molim. - Ge vas tak poznam, ka ste vi žitka svejta vesele nature bili. Tau je potrebno, ka človek včasik malo norije dela? - Ja. Zato, ka človek sam sebe tak traušča. - Vi mate sina Lacina, šteri cug vozi pa je v Monoštri doma. Gda sam vas točkrat pito, če je že oženjeni, ste mi nika trnok hejčno pravili... - Tau zdaj na magnetofon ne smejm povödati, ka ger zvej pa de sé koriuu z menov ... - Te vas naj zdaj ge vöovadam, ka prej ka en mladi pojep najbolje nüca za ženitev, tau je prej od vas erbo, drugo pa vi kaj ne vejte... - Tak nikak, ja. - Vi zato radi pripovejdate, nej? - Ge zato gučim rad. Delati me tö nej sfraga. Če je sila, vnoči gorstanem pa svojo delo, ka naprej spisano mam, obredim. - Zdaj te eške maro pa vse mate? - Tri krave, tri prasce, dva krmlenka, 27 piščanec pa 15 kokauši. Tau je moje bogastvo. - Pa tau vsikši den vse preštejte? - Dje, mujs,

ka tü stvarina odi. Po štiri nogaj, nej po dvej nogaj. - Vejpa kokauši don ne štete vsikši den? - Kaj bi nej. Ka ovak ne vej, kelko djajec znesejo. Vejš, ka ništarna tri štiri djajec tö znesé na den! - Takše čüde pa don ne gučite! - Njaj, njaj, leko, ka de stoj dau valati. - Če vam kokauši telko djajec nesejo, te vendarak dosta morete vardejvati tö? - Ge kokauta mam, pa tisti je vardejva.

- Depa vi zato žensko delo tö morete delati. - Tö, tö, tau vse nameni gé, što de delo? Vejpa gda mi je sila, te zato dem k sausedi, ka mi malo pomore,« je med drugin pripovejdo Onzin Peter.

V rubriki ... do Madžarske pa smo leko preštel dve zanimivi novici: »IZMENJAVA ČASOPISOV. Konec julija so v hotelu Ajda v Moravskih Toplicah pod-

pisali sporazum med madžarsko in slovensko pošto o brezplačni predaji madžarskih in slovenskih neprodanih časopisov. Sporazum sta podpisala direktorja obeh poštz. predstavnik Pomurske madžarske narodnostne skupnosti in Zveze Slovencev na Madžarskem. Porabski Slovenci bodo dobivali 25 različnih časopisov in revij v nekaj manj kot 300 izvodih. Brezplačne pošiljke bodo prišle vsako sredo.

BLAGOSLOVITEV NOVEGA ŽUPNIŠČA Na Gornjem Seniku so končali gradnjo novega župnišča. K zgraditvi objekta so precej prispevali tudi domači verniki s prostovoljnim delom. Novo župnišče je 8. avgusta blagoslovil mariborski škof Jožef Smej.«

Na zadnji strani pa so bralci v rubriki NIKA ZA SMEJ leko šteli o tom, kak je šaula gorela: »Mali Pištak pa njegov padaš kak nauriva prletita na bencinsko črpalko (benzinkútra). Velko silo mata pa brž prosita 5 litrov bencina. Za 5 minutov pa nazaj prletita pa Pištak etak pravi: „Nej je dojšlo, gospaud. Prosimo eštja 20 litrov bencina.“ Zdaj pa of pita: „Mlajši! Koma pa vam bencin? Pa zakoj telko? Ka te pa s tem bencinom delali?“ Pištak zdaj etak pravi: „Gospaud, ne pitajte telko. Brž nataučite, ka je sila. Šaula gori.“«

Vküppobrala Silva Eöry

... DO MADŽARSKE

Ognjemet bo, ognjemeta ne bo

Dan državnosti, 20. avgust, je največji državni praznik, dan sv. Štefana, prvega madžarskega kralja, ki je bil ustanovitelj madžarske države. Ob tem dnevu se odvijajo celodnevne prireditve po mestih in tudi vaseh, podeljujejo se državna odlikovanja, nazivi častnih občanov itd. Vrhunec dneva so večerni ognjemeti. Največji je v Budimpešti, kjer se na obrežju Donave zbere tudi po več sto tisoč ljudi.

Letos je zaradi druginje in krize z energenti veliko debat o tem, ali je v teh težkih časih pamentno zapravljati veliko denarja za ognjemete, ki trajajo največ 30 minut. Veliko večjih in tudi manjših mest se je ognjemetom odpovedalo, tudi taka mesta, ki jih vodijo župani Fideszovci. V največ primerih bodo občine denar, ki je bil namenjen za ognjemet, uporabile za socialne izdatke.

Ognjemet v glavnem mestu kljub vsemu bo, so izjavili predstavniki vlade na tiskovni konferenci, saj kot so rekli, odpovedati že pripravljeno pirotehniko, bi stalo več kot sam ognjemet. Vlada bo za približno pol ure šova odštela 1,65 milijarde forintov, približno 40 milijonov evrov. Ognjemet, ki bo predstavil glavne značilnosti madžarske zgodovine, se bo odvijal med Margaretinim in Petöfijevim mostom na več kot 4-kilometerskem odseku Donave, uporabili bodo več kot 40 tisoč pirotehničnih sredstev.

Veliko zanimanje za enote mejne policije

Vlada se je pred kratkim odločila za ponovno organiziranje enot mejne policije za južno mejo, da varovanja le-te ne bi opravljali redni policisti, ki so zaradi tega daleč od svojih družin in ne opravljajo svojega dela na policijskih upravah. Zanimanje naj bi bilo zadostno, saj se je za službo zanimalo že več kot 7700 interesentov, največ z območja ob ukrajinski meji, iz županije Szabolcs-Szatmár-Bereg. Na tiskovni konferenci prejšnji četrtek so med drugim predstavili tudi plakate za novačenje mejnih policistov. Pooblaščenec premierja za posebne družbenopolitične zadeve Zsolt Nyitrai je izpostavil, da je vedno večji pritisk na južni meji in da pomenijo ob vojni in koronavirusu največjo nevarnost migranti.

TELEFON GLEDAJO PA SPLOJ NE VIDIJO

Pri Kozaulini Ani v Otkovci sem že dostakrat odo, dosta vse smo pripovedjali, depa

Kozaulin Ani iz Otkauvec

stari kejpov smo še nej gledali. Zdaj sem je proso, aj naprejevzemejo svoj fotoalbum, iz steroga par kejpov vödaberemo pa malo mo pripovedjali, kak je kaj prvin bilau. Tetica Ani nej samo fotoalbum, cejlo škatülo kejpov so naprejevzeli, pa nej samo od svoje družine, dosta drügi tö, kak z vesi tak iz sausedne vesi. Od svoje družine so

pi, prvin, če je pokapanje, zdanje, spauved ali kakoli tašo vekšo kaj bilau, te so vsigdar

lejni gvant naravnali. Te je še bejo delavan den pa nedela pa tau se je vidlo na gvanti tö. Če je stoj v nedelo k meši üšo pa k večernici s tistim gvantom, je že večer v krčmau nej üšo pa doma tö nej delo. Telko razložka je bilau pri gvanti, nej dosta, depa itak je bilau. Vsikši je emo eden gvant za mešo pa v tau gvanta so ga pokopali tö, gda je mrau.«

- Gde so šivali gvant?

»Vejpa bile so taši sabauvge (krojač) pa subolice (šivilja) v vsakšoj vesi, steri so gvant zašili. Pri nas je bejla Zvejrina Anuška, v Andovca Filip Irma, stera je vönavčita bejla pa zvün te je še dosta taši žensk bilau, stere so drüгим nej, depa za svoj tau so zašile gvant.«

- Kak je bilau s tistim gvantom, v sterom so se dali pokopati?

»Tisti gvant so v omari meli gorapovešeno, vö so dali družini, če mrdjejo, te je v tom gvanti morajo pokopati. Prvin so mrtvece še doma ravnali, domanji so gvant nalekli pa te so prišli spoznanci pa sausedge, steri so ga goranaravnali. potejn so te še tri dni doma varastüvali. Te čas je tišlar ali taši ezermešter, sto se je razmo k tauma, škrijno naredo. Moj saused Zvejrin Djuši pa tam prejk Grabin Kalman sta tö redla.«

- Kak je bilau varastüvanje?

»Te je tak bilau, ka dva tri dni ali še več so doma varastüvali, do paunauči so ženske bile, stere se popejvale pa raužan vejnec molile. Po paunauči so pa moški bili, steri so karte špilali, dočas je nej zranjek grato. Te so še doma vejnce redli, v zimi pa še papirnate rauže, da te drügi nej bilau. Edni so brojco šli brat pa brdinje (mah), drügi so rauže redli, moški so šibe vudjejbali, tak ka vsikši je emo nišo delo.«

- Gde so spali domanji te tri dni?

»Trno so nej spali, če kaj malo pri sauseda ali tak malo sedečki na stauci.«

- Kak tau, ka so prvin mlajše

tak paulak pistili k mrtvacom?

»Zato ka so tak držali, če si se naraudo, te mrejeti tö moraš, tak kak je tau nam Baug dau. Tau je zdaj falinga, ka gnesden že ništje nika tašo ne drži, mlajše v tašo mesto ne pelajo, kak k meši nej, tak nej na pokapanje. Prvin, če je stoj mrau, cejla ves

- Najšli smo v kaštüli taše kejpje ali bola pisma, stera so vaša mati dobivali od pojbov. Tau je tistoga reda taša šega bejla, ka pojbi so deklam taša lejpa pisma pisali?

»Tau je cejlak do šestdeseti lejt tak šlau, zato ka prvin so bili taše razglednice (képeslap),

Kejpa iz mladi lejt

je tam bila, samo betežniki nej, gnesden je tau že cejlak ovak.«

- Dosta taši kejpov mate, gde se je lüstvo s cigaretlinom

gde so dekile pa pojbi bili goranamalani. Na drügo stran so te lopau napisali, ka škejo pa kak radi majo deklo pa, te tau

Kosci iz prejšnjoga stoletja

mi že večkrat pripovedjali, zdaj smo od vsej drügi pa od vse kaj drügoga vöspravlali.

- Ana, kak tau, ka tak dosta kejpov mate nej samo od sebe, od družine pa od dügi tü.

»Prvin so si za spomin eden drügoma tjejpje davali, podje so deklam davali, dekila pojbov. Zavolo toga vsakši od vsakšoga ma tjejpje, tisti, steri so je zdržali pa tadjali. Zdaj že tak nega tjejpov, zdaj vsikši samo doladjamle pa itak negajo tjejp-

je doma po iži zvali.«

- Tau vi še vejte, depa mlajši od vas že nedo znali.

»Tau je zato, ka tjejpje ne gledajo pa ne pitajo tü nej, hči ona še vej, depa vnuki že nikoga nedo poznali. Svejt se obrača pa lüstvo tü.«

- Tau gledam, ka lüstvo na tjejpaj je vsigdar lopau vönaravdjeno.

»Zato so redli tjejpje, aj majo za spomin, zavolo toga, gda so se doladjemali, vsigdar so se v

Indasvejta, gda so se lidgé dali slikati, so se oblekli v svoje najlepše gvante

dalo dolaposlikati, ka mislite, zaka?

»Te je tau taša šega bejla, vejpa te tjejp, steroga zdaj gledava, on je sploj nej kadijo pa itak s cigaretlinom je dolavzet, vejn zato, ka te je skur vsikši kadijo.«

- Vi ste tö kadili, nej?

»Pa vejš, ka sem kadila, gda sem dekila bejla, te so me nanjevzeli, sledkar pa gda sem dobro volau mejla, te zato, če slabo, te pa zato sem kadila, depa zdaj že več ne kadim.«

so njim na pošto djali. Te je nej tak bilau kak zdaj, ka pojep pa dekila dvej, tri rejči si povejta pa se že vküpspatjivata. Malo časa sta vtjüpar, pa če je ka nej tak kak bi moglo biti, te raznok deta. Prvin je tašo nej bilau. Lüstvo je bola potrplivo bilau, bola so se spravljali eden z drüгим. Zdaj tašo nega, vsikši, najbola mladi, samo v te čeden telefon gledajo pa sploj ne vidi-jo, ka se kaulak nji godi.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Nazadnje smo indašnje vojno krajino spoznali, njive indašnje Uskoke, steri so se s Törkami bili, tö. Stejm smo že v Belo krajino prišli. Depa eške smo nej cejlo paut po reki Krki zgotovili, stera ranč na granici med Suho pa Belo krajino iz zemle vö privré.

Dvej reke

Reka Krka se v Sloveniji »narodi« pa v Sloveniji nut v reko Savo steče. Kolpa iz zemle na Hrvaškem vöpride, na Hrvaškem njau tö vekša Sava »pogej«.

Na tom mestu začne Krka svojo 94 km dolgo paut. Iz te male vode brž šurka reka grata, kak smo tau v naši nej samo enoj pripovejsti že leko vidli. Više njenoga izvira je indasvejta grad Krkavrh stau. Od toga velkoga grada na žalost gnes samo eške neka kamnov na tistom mestu v travi leži. Gvüšno, ka iz drugi kamnov so si kmetovje po vasaj rame zidali. V vesi Gradiček tö, stera bi leko menje po starom gradi mejla. Gradiček mali grad znamenuje, v sterom so vsi stari rami iz kamnov zozidani. Kak povedano, leko ranč iz tisti, steri so inda v grad više sklajeni bili

Kolpa dvauje menje ma. Zvekšoga cejli čas na granici med Slovenijo pa Hrvaško teče. Na našom brejgi njoj domanji lidge Kaupa pravijo, na Hrvaškem se Kupa zové. Po tej pauti 118 km teče, dokejč vcejlak na Hrvaškem ne ostane. Depa prva kak se v čunaklin nut sedemo, eške malo na süjom ostanemo pa poglednemo, ka kaluak Kolpe skrak Osilnice eške leko najdemo.

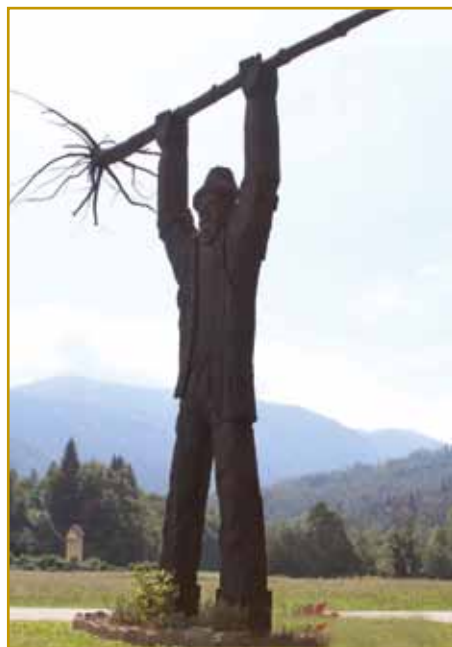
Osilnica pa njena dolina

S tejm, ka smo našo nauvo paut v Osilnici začnili, smo se zanuva v krajini Dolenjska znajšli. Zaprav, včasini leko od ene druge krajine pripovejdamo, Notranjska se zové. Za Osilnico pa leko

gvüšno povejmo, ka že 1363. leta so svojo faro dobili. Od toga pa od njive cerkve sv. Petra pa Pavla nam dokumenti pripovejdajo. Depa ves je že prva na tom mestu bila, kak za gnauk

mitnicaj so mitničarge mitnino pobejrati. Leko tistim, steri so po Kolpi na velki čunaklinaj blago vozili ali pa tistim, steri so po süjom s kaulami tau delali. Lidge, steri so tak pejneze pobejrati, so s seuv cejle držine pripelali. Steri so s čunaklinami pa s kaulami bili, so nin počivati mogli, uni pa njivi kunji gesti tö. Z vsej tejm je Osilnica krčme dobila pa vse več ludi mejla. Že smo vöovadili, kelko ji gnes v njoj živé. Vej se pa, ka 1857. leta je v šaulo prejk 200 mlajšov ojdlo. Eške malo mitnine poglednimo, stera so se v gnešnji čas vcejlak vöminile. Gnes je kak cestnina poznamo. Gnes se na velki poštijaj več ne plača, že so vinjete naprej prišle. Država pa na vsikši artikkel svojo trošarino gor vdari. Ja, tak se je mitnina v gnešnji čas trans-

tanjajmo. Demo v čas, gda so se skrak Kolpe tö Törki naganjali. Od velke nevole so si lidge začnili junake (hösök) vözmišlavati, steri aj bi je od te nevole obranili. Enoga takšnoga v taum pisanji spoznamo.

Legenda od Petra Klepca eške gnesden živé. Nesterni pravijo, ka tau ranč nej legenda gé. Tau pa zatoga volo, ka v njoj se vesnice leko najdejo, stera eške gnesden živejo. Zvün Osilnice eške Fažonci, Mali Log pa Gerovo tö. Za istino je gvüšno tau, ka nej tak krepek, kak je v legendi biu. Pravijo, ka aj bi eden Peter živo, steri je vsigdar Törke s svojo malo domanjo sodačijo vedo odgnati. Iz toga aj bi se po tejm naša legenda narodila

formejrata. Je pa eške eno menje iz toga vöprišlo: mito se zové. Vejmo, ka zmejs za dober služ komi trbej tak na črno v žepko potisniti. Tau

se popularno mito zové. V našoj rejči neka drugo iz mitnine vöpride: ka se mi mitiš? Depa zdaj te porcije pa vse drugo kaulak nji

Reka Kolpa iz Hrvaške skrak vesi Osilnica v Slovenijo priteče. Osilnica je gnes najmenjša občina v Sloveniji. Malo več kak 70 ljudi v njoj živé. Indasvejta je vse vküper vcejlak ovak vögedalo. Kak na fotografiji leko vidimo, kaulak Kolpe se viski brgauvi zdigavajo

vilu (tündér) bila. Gda je tau vidla, ka je pojbič naredo, je Petri nebesko velko mauč dala. Drugi pasterge so nje mi po tejm, gda je vsikšoga natelebo, mer njali. Un pa je doj z zemle kaulak rama vcejlak san velko kamenje pa skale znoso, njive je naredo, pavar je grato. Ja, ta krajina več velkoga kamenja pa skal, kak pa zemlé ma. Peter Klepec je pavar grato. Depa zakoj ranč Klepec? Zato, ka s pesnico je koso klepo. Vcejlak nauvi ram njima z mamu je narejdo. Vse je sam vküper znoso, drejve je vöskübo, ka je lejs za strejo daubo. Tak sta z mamu lepau živela, dokejč, dokejč so v nejgvo domanjo faro nej Törki nut vdarili. Cerkev so škeli gorvužgati. Klepec brž najvejšo pa najkrepšo drejvo vöskübne pa začne z njauv pomejtati. Tak je pomeu s Törki, ka več nigdar so nej v Osilnico pa krajino kaulak nje nazaj prišli.

Peter Klepec

Dugo smo v Osilnici pa skrak njé ostanoli. Drgauč dun se nut v čunaklin sedemo pa po Kolpi tadoj demo. je tadale dvej taposenjenivi kozi na pašo gnau. Tam je gnau skrak Kolpe lejpo mlado žensko zagledno, kak na žardjavom sunci spi.

Nej go je gorbidiu, vejke je doj strgo, je v zemlau pikno, ženski je senco naredo, aj njena bejla koža tadale takšna ostane. Depa ta ženska je

vilu (tündér) bila. Gda je tau vidla, ka je pojbič naredo, je Petri nebesko velko mauč dala. Drugi pasterge so nje mi po tejm, gda je vsikšoga natelebo, mer njali. Un pa je doj z zemle kaulak rama vcejlak san velko kamenje pa skale znoso, njive je naredo, pavar je grato. Ja, ta krajina več velkoga kamenja pa skal, kak pa zemlé ma. Peter Klepec je pavar grato. Depa zakoj ranč Klepec? Zato, ka s pesnico je koso klepo. Vcejlak nauvi ram njima z mamu je narejdo. Vse je sam vküper znoso, drejve je vöskübo, ka je lejs za strejo daubo. Tak sta z mamu lepau živela, dokejč, dokejč so v nejgvo domanjo faro nej Törki nut vdarili. Cerkev so škeli gorvužgati. Klepec brž najvejšo pa najkrepšo drejvo vöskübne pa začne z njauv pomejtati. Tak je pomeu s Törki, ka več nigdar so nej v Osilnico pa krajino kaulak nje nazaj prišli.

Dugo smo v Osilnici pa skrak njé ostanoli. Drgauč dun se nut v čunaklin sedemo pa po Kolpi tadoj demo.

Miki Roš

Popotniški vtisi iz Chicaga

Chicago je tretje največje mesto v ZDA, znano je kot »Windy city« ali vetrovno mesto. V letošnjem poletju sem imela priložnost potovati na letališčih, saj je vstop v ZDA zelo nadzorovan. Potovanje je vse skupaj trajalo 23 ur, ampak na koncu lahko rečem, da je bilo vredno, kajti obogatili smo z nepozabnimi doživetji.

V ZDA smo šli na bratrančovo poroko

vati tja, na drugo stran sveta, da praznujem skupaj z družino poroko sorodnika,

Za nami (oče, mama, sestra Jázmin in jaz) prekrasen del Chicaga in jezero Michigan

hkrati pa odkrijem džunglo nebotičnikov. Pot do tega daljnega kontinenta ni bila enostavna: z letalom smo potovali od Dunaja do Amsterdama in potem v Chicago več kot 12 ur, povrh pa smo veliko ča-

kali na letališčih, saj je vstop v ZDA zelo nadzorovan. Potovanje je vse skupaj trajalo 23 ur, ampak na koncu lahko rečem, da je bilo vredno, kajti obogatili smo z nepozabnimi doživetji. Najlepši dogodek je bil, ko smo srečali sorodnike prvič v našem življenju, čeprav smo vsi imeli občutek, da se poznamo že od rojstva. Sestra moje babice Margit Treiber in njen mož Jože Neubauer sta leta 1956 začela novo poglavje življenja, ko sta se iz Sakalovcev preselila v Chicago. V tem času se je število prebivalstva v Porabju precej zmanjšalo, zato je primestje

madžarsko ali le zelo slabo. Skupni jezik tudi z našimi sorodniki je bila angleščina, toda nam to ni predstavljalo nobenih težav, ker s sestro govoriva angleško, torej sva staršem lahko prevedli vse informacije. Živeli smo pri očetovi sestrični, njen sin se je ženil tisti teden, ko smo bili v ZDA.

Ameriška poroka je bila najbolj zanimiva, popolnoma drugače jo praznujejo kot mi v Porabju na Madžarskem. Vse se je začelo 2 dneva pred poroko, ko smo imeli vaje v cerkvi, potem pa smo se skupaj zabavali do poznih ur. V soboto zjutraj so prišli k nam ženinovi prijatelji, da se pripravijo na velik dogodek in da pojedemo skupaj zajtrk. Ob 13. uri se je začela ceremonija v cerkvi, ki se je je udeležila samo polovica svatov. Vseh 250 gostov je prispelo v praznično dvorano šele ob šestih: najprej je bila ura koktajlov, potem pa

Chicaga polno pripadnikov Porabskih Slovencev, ki so res ponosni na svojo „staro domovino“, na njeno kulturno ter jezikovno dediščino, ampak moramo priznati, da skoraj nobeden potomec ne govori več slovensko ali

madžarsko ali le zelo slabo. Skupni jezik tudi z našimi sorodniki je bila angleščina, toda nam to ni predstavljalo nobenih težav, ker s sestro govoriva angleško, torej sva staršem lahko prevedli vse informacije. Živeli smo pri očetovi sestrični, njen sin se je ženil tisti teden, ko smo bili v ZDA.

Ameriška poroka je bila najbolj zanimiva, popolnoma drugače jo praznujejo kot mi v Porabju na Madžarskem. Vse se je začelo 2 dneva pred poroko, ko smo imeli vaje v cerkvi, potem pa smo se skupaj zabavali do poznih ur. V soboto zjutraj so prišli k nam ženinovi prijatelji, da se pripravijo na velik dogodek in da pojedemo skupaj zajtrk. Ob 13. uri se je začela ceremonija v cerkvi, ki se je je udeležila samo polovica svatov. Vseh 250 gostov je prispelo v praznično dvorano šele ob šestih: najprej je bila ura koktajlov, potem pa

nadili neštete odpadle pogovore, ki bi jih želeli imeti v zadnjih dvajsetih letih in da bi odkrili znamenitosti

ke unikate, kot so deep-dish pica, Chicago hotdog, jedi na žaru in ogromno palačink ter krofov.

Stanovali smo pri sorodnikih v Chicagu

Chicaga. Obiskali smo Navy Pier, se z ladjo zapeljali po jezeru Michigan, se sprehajali na Riverwalku, uživali v raz-

Ta pot mi je pokazala, da ljudje lahko ostanejo povezani tudi takrat, ko živijo več tisoč kilometrov daleč drug od

Vesela mladina z ene in druge strani »velike luže«

gledu z nebotičnika in s panoramskega kolesa. Okušali smo različne kulinarčne specialitete in seveda ameriš-

drugega, ker v srcih vedno nosijo ljubezen drug do drugega in lepe stare spomine.

Noémi Illés

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 12. AVGUSTA
DO 18. AVGUSTA**

PETEK, 12. 08. 2022, I. spored TVS

6:30 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 9:40 Zadnji: Slon v sobi, 10:05 Ugriznimo znanost: Črevesna mikrobiota, 10:35 TV-izložba, 10:50 Čarokuhinja pri atu: Amerika, 11:10 Moji, tvoji, najini, 11:35 TV-izložba, 11:55 Feri, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Maroko iz zraka, 14:15 TV-izložba, 14:30 Prislunimo tišini: Zvok, ki nikoli ne utihne, 14:45 TV-izložba, 15:00 Mostovi – Hidak, 15:35 Otroški program, 16:15 Infodrom, poletje 2022, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Družina Jazbečjak, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Južna Afrika, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Graška Gora poje in igra 2022: 46. mednarodni festival narodno-zabavne glasbe, 22:00 Odmevi, Šport, 22:35 Kinoteka: Forman proti Formanu, 23:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:15 Napovedujemo

PETEK, 12. 08. 2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:20 Videotrak, 11:30 Dobro jutro, poletni izbor, 13:45 O živalih in ljudeh, 14:10 Na vrtu, 14:40 Nič nas ne sme presenetiti, 15:45 Aritmični koncert: Smaal tokk, 16:50 Veslanje: Evropska prvenstva München 2022, 17:55 Plavanje - evropsko prvenstvo, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:50 Triatlon (Ž): Evropska prvenstva München 2022, 21:55 Gospodična Sloane, 0:10 Električne sanje: Miha Kralj, 1:10 Videonoč

SOBOTA, 13. 08. 2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:50 Infodrom, poletje 2022, 11:05 Osvežilna fronta: Polnoletnost, 11:30 TV-izložba, 11:50 Ah, ta leta! 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:55 TV-izložba, 14:15 Na lepše: Ženske v turizmu, 14:45 Prislunimo tišini, 15:00 Vrščakarji, 15:35 Obrazi naših rojakov: Jože Hirnök, Andrea Kovács, 16:00 Free spirits - Samosvoji: Bruno, Pinky, Mišel, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:25 Ambienti, 18:00 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:05 Daj mi krila, 21:55 Poročila, Šport, Vreme, 22:25 Nedolžna, 23:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 0:40 Napovedujemo

SOBOTA, 13. 08. 2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Spomini: Maja Semenič, por. Miletič, 10:50 Hotel poldruga zvezdica, 12:15 Pozabljeni Slovenci: Friedrigger & Czeike, 13:20 Avtomobilnost, 14:00 Športna gimnastika (Ž): Mnogoboj - 4. skupina, evropska prvenstva München 2022, 16:00 Športno plezanje (Ž): Težavnostno plezanje, evropska prvenstva München 2022, 16:50 Angelov dotik, 17:30 Športno plezanje (M): Balvansko plezanje, evropska prvenstva München 2022, 18:00 Plavanje - evropsko prvenstvo, 20:05 Ara Malikian - življenje med strunami, 21:35 OdBita pot: Severna Amerika, 22:05 Aritmični koncert: Izštekanih 10 - 2015, 23:45 Videonoč

NEDELJA, 14. 08. 2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:30 Nezmotljivi detektivi, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha: Marija, pomagaj! 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Graška Gora poje in igra 2022: 46. mednarodni festival narodno-zabavne glasbe, 15:25 Film tedna: Junakova vrnitev, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Obala pri gori Conero, 17:55 Joker, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Sisi, 21:00 Intervju: dr. Marko Topič, 21:55 Poročila, Šport, Vreme, 22:20 Najlepši deček na svetu, 0:00 Za lahko noč: Letni časi - Poletje, Mate Bekavac in godalni orkester (P. I. Čajkovski), 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:35 Napovedujemo

NEDELJA, 14. 08. 2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Ugriznimo znanost: Črevesna mikrobiota, 7:40 Iz Noči klavirjev: Pianist Ivan Ferčič, Simfonični orkester RTV Slovenija in Simon Krečič (S. Prokofjev: Klavirski koncert št. 3), 8:10 21. revija pevskih zborov društev invalidov ZDIS, 8:50 Musica creativa: Slovenski mladinski pihalni orkester, 9:25 Hotel poldruga zvezdica, 9:55 Čokoladne sanje, 10:40 Odpotovanja: Islandija, 11:45 #Zelena generacija/Young Village Folk: Domen in Laura, 12:10 OdBita pot: Severna Amerika, 13:00 Kolesarstvo (M): Cestna dirka, evropska prvenstva München 2022, 15:30 Športna gimnastika (Ž): Finali po orodjih, evropska prvenstva München 2022, 16:00 Športno plezanje (Ž): Balvansko plezanje, evropska prvenstva München 2022, 17:55 Plavanje - evropsko prvenstvo, 19:20 Športna gimnastika (Ž): Finali po orodjih, evropska prvenstva München 2022, 20:20 Športno plezanje (M): Težavnostno plezanje, evropska prvenstva München 2022, 21:20 Žrebanje Lota, 21:30 Umor na otoku, 22:30 Joker, kviz, 23:30 Videonoč

PONEDELJEK, 15. 08. 2022, I. spored TVS

6:20 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 09:00 Otroški program, 10:00 Marijino vnebovzetje, 11:10 Obzorja duha: Marija, pomagaj! 11:50 Čarokuhinja pri atu: Južna Afrika, 12:05 TV-izložba, 12:20 Moji, tvoji, najini, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Skrivnosti čudežev v Lurdu, 14:30 S-prehodi: Kristijan Stopar in Damjan Košuta o filmu Kamen in les, 15:00 Dober dan, Koroška, 15:40 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 New neighbours - Novi sosedeje: Glasni sosedeje, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Pakistan, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Fatima, 22:00 Poročila, Šport, 22:20 Hudičeve igre, 23:30 Glasbeni večer: Koncert posvečen skladatelju Lojzetu Lebiču - Nastop profesorjev Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, 0:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:45 Napovedujemo

PONEDELJEK, 15. 08. 2022, II. spored TVS

8:00 Videotrak, 9:15 Dobro jutro, poletni izbor, 11:25 Atletika: Maraton, evropska prvenstva München 2022, 14:10 Ljudje in zemlja, 15:30 Športno plezanje: Hitrostno plezanje, evropska prvenstva München 2022, 16:40 Panorama, 16:55 Magnet, 17:15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Obala pri gori Conero, 17:55 Plavanje - evropsko prvenstvo, 20:10 Atletika: Evropska prvenstva München 2022, 22:25 Odbojka na mivki (Ž): Sampoli/Bianchin (ITA) - Kotnik/Lovšin (SLO), evropska prvenstva München 2022, 23:15 Poročna zapaščina, 0:45 Videonoč

TOREK, 16. 08. 2022, I. spored TVS

7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 9:40 Zadnji: Sovražnik mojega sovražnika, 10:10 Pisave: Josef Winkler, Simona Škrabec, 10:40 TV-izložba, 10:55 Čarokuhinja pri atu: Pakistan, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:40 TV-izložba, 11:55 Intervju: dr. Marko Topič, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Marijine skrivnosti: Zgodba o izjemnem življenju: Žena, ki ji je bilo ime Marija, 14:20 TV-izložba, 14:35 Duhovni utrip, 14:50 TV-izložba, 15:05 Potepanja - Barangolások: Hajduška mesta in Szolnok/Hajdúvárosok és Szolnok, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Kdo se boji slovenščine? 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Ukrajina, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Bolnišnica dobre karme, 20:55 Življenje in smrt pod talibani, 22:00 Odmevi, Šport, 22:45 Spomini: Zora Konjajev, 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

TOREK, 16. 08. 2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Dobro jutro, poletni izbor, 14:40 Avtomobilnost, 15:30 Za Prekmurje gre! 16:30 V vrtincu ljubezni, 17:25 Panorama, 17:40 Magnet, 17:55 Plavanje

- evropsko prvenstvo, 20:00 Atletika: Evropska prvenstva München 2022, 22:35 Zgodba o pravem Rockyju, 0:15 Kaj govoriš? = So vakeres? 0:45 Videonoč

SREDA, 17. 08. 2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 9:45 Zadnji: Nenavadno, 10:10 Kdo se boji slovenščine?: Izolski sleng, 10:40 TV-izložba, 10:55 Čarokuhinja pri atu: Ukrajina, 11:10 Moji, tvoji, najini, 11:40 TV-izložba, 11:55 Skrivnosti čudežev v Lurdu, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Marijine skrivnosti, 14:30 TV-izložba, 14:45 Obrazi naših rojakov: Jože Hirnök, Andrea Kovács, 15:05 Pod drobnogledom - Nagytó alatt: Oblatnice v letu 2022/Évfordulók 2022-ben, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Družbeni fenomeni: (Pre)velike hiše, 17:50 Bela in Sebastian, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Kitajska kuhinja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Dokler naju smrt ne loči, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Z druge strani Atlantika, 23:45 Družbeni fenomeni: (Pre) velike hiše, 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

SREDA, 17. 08. 2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 8:45 Videotrak, 10:00 Dobro jutro, poletni izbor, 12:15 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Obala pri gori Conero, 13:00 Ambienti, 14:00 Kolesarstvo (Ž): Kronometer, evropska prvenstva München 2022, 15:30 Športno plezanje (Ž): Kombinacija, balvansko plezanje, evropska prvenstva München 2022, 16:30 Panorama, 16:45 Magnet, 17:00 Športno plezanje (Ž): Kombinacija, težavnostno plezanje, evropska prvenstva München 2022, 17:45 Kolesarstvo (M): Kronometer, evropska prvenstva München 2022, 19:00 Plavanje - evropsko prvenstvo, 19:55 Atletika: Evropska prvenstva München 2022, 22:25 Žrebanje Lota, 22:40 Na utrip srca: Belcanto, tenoristi iz dobe gramofona: Od Melchiorja do Björlinga, 23:45 Sojenje Ceausescuja: Ukradena revolucija, 0:50 Videonoč

ČETRTEK, 18. 08. 2022, I. spored TVS

6:20 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 9:45 Zadnji: Presenečenje, 10:10 Družbeni fenomeni: (Pre)velike hiše, 10:35 TV-izložba, 10:50 Čarokuhinja pri atu: Kitajska kuhinja, 11:10 Moji, tvoji, najini, 11:40 TV-izložba, 11:55 Res sprejeti?: Transspolne osebe, 12:25 Res sprejeti?: Vegani, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu: Canaletto in beneška umetnost v Kraljičini galeriji, 14:20 Slovenci v Italiji, 15:00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem: Akademski slikar in grafik Zoltán Gábor/Gábor Zoltán festőművész és grafikus, 15:30 TV-izložba, 15:50 Krompir: Znakovni jezik, podcast, zvoki, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost: Mikroplastika v rekah, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Češka kuhinja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Maroko iz zraka, 20:50 Himalaja kliče, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu: Cézanne - portreti nekega življenja, 23:35 Ugriznimo znanost: Mikroplastika v rekah, 0:05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:25 Napovedujemo

ČETRTEK, 18. 08. 2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:00 Videotrak, 10:10 Dobro jutro, poletni izbor, 12:30 Graška Gora poje in igra 2022: 46. mednarodni festival narodno-zabavne glasbe, 15:00 Športno plezanje (M): Kombinacija, balvansko plezanje, evropska prvenstva München 2022, 17:00 Športno plezanje (M): Kombinacija, težavnostno plezanje, evropska prvenstva München 2022, 17:55 Panorama, 18:15 Magnet, 18:25 Dokumentarna oddaja, 19:00 V vrtincu ljubezni, 20:00 Atletika: Evropska prvenstva München 2022, 22:10 Avtomobilnost, 22:40 Ambienti, 23:15 S plesalci SNG Opera in balet Ljubljana, 23:40 Slovenska jazz scena: Postojna Blues festival: Sonny Rhodes (USA), 0:50 Videonoč

Zveza Slovencev na Madžarskem vas vladno vabi na **odprtje razstave digitalnih kolažev**

Zbiralec podob

avtor: BRUT CARNIOLLUS

v četrtek, **25. avgusta 2022 ob 18. uri**

v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v **Monoštru**.

Na otvoritvi bo zaigrala skupina **Marko banda**.

Razstava bo na ogled do preklica, najmanj pa **do 25. septembra 2022**

A Magyarországi Szlovének Szövetsége szeretettel meghívja Önt BRUT CARNIOLLUS

Képgyűjtő

című digitális fotókollázs

kiállításának megnyitójára, amelyre **2022. augusztus 25-én, csütörtökön 18. órai** kezdettel kerül sor a **Szlovén Kulturális és Információs Központban**.

A megnyitón közreműködik a **Marko banda** népzenei együttes.

A kiállítás 2022. szeptember 25-ig tekinthető meg.

Slovenec sem! Szlovén vagyok!

Léte 2022 de na Vojvodskem lüstro vkuppišali. **Ne pozabi!**

Ne felejtse el! 2022-ben Magyarországon népszavazás lesz!

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobot; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB

Porabske litere

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo
Prekmurja, Prlekije in Porabja
razpisujeta nagradni literarni natečaj
za pripadnike slovenske narodne skupnosti na
Madžarskem

Porabske litere 2022.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

- I. kategorija: učenci osnovnih šol,
- II. kategorija: srednješolci in študentje,
- III. kategorija: odrasli.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo pesmi, prozna ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neomejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre.

Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali v »domanjoj rejči« – porabščini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

- I. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- II. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- III. kategorija: prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v treh natisnjenih izvodih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2022 na naslov: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970 Monošter/Szentgotthárd oz. andreakovacs967gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske litere«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Porabskem koledarju.

Slavnostna razglasitev rezultatov natečaja in podelitev nagrad bo v mesecu decembru 2022 v Slovenskem domu v Monoštru.